

Для поліпшення стану зовнішньоекономічної діяльності України автори дослідження [3] вважають за необхідне впроваджувати політику, орієнтовану на збільшення ефективних експортних операцій; удосконалення властивостей товару шляхом державного контролю над якістю продукції для належної стандартизації та сертифікації; створення достатнього рівня конкурентоспроможності вітчизняних товарів.

Вважаємо, що задля активізації зовнішньоекономічної діяльності в Україні доцільними є: запровадження комплексних заходів щодо її регулювання, включаючи законодавчі, митні, податкові та інші інструменти; реалізація на рівні держави та регіонів відповідних програм, спрямованих на забезпечення допомоги вітчизняним підприємствам щодо виходу з кризи; розвиток національної інноваційної системи та сприяння формуванню інноваційних екосистем.

Література

1. Жигалкевич Ж.М., Станіславський О.В. Особливості зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств в умовах євроінтеграції. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2019. №16. С. 116-123.
2. Завгородній А.В. Принципи зовнішньоекономічної діяльності: національний та регіональний виміри. Український журнал прикладної економіки. 2019. Т. 4, №1. С. 85-93.
3. Кахович Ю.О., Шевченко М.А., Семакіна Д.Е. Аналіз стану зовнішньоекономічної діяльності України. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2019. №5. С. 37-43.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 13.04.2020).

Водоп'ян А. В.

аспірант, НТУ «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна

МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЧИННИК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах розвитку національної ринкової економіки підприємницький сектор виконує свою провідну роль і виступає гарантом стабільності суспільства та підвищення рівня життя громадян.

Світовий досвід та практика господарювання свідчать, що підприємства малого бізнесу є однією із рушійних сил економічного розвитку, ефективним засобом структурної перебудови, подолання диспропорцій на окремих сегментах ринку, активізації інноваційної діяльності, розвитку конкуренції, утворення нових робочих місць і зниження безробіття.

Водночас малий бізнес є найбільш вразливим до негативних проявів

економічних та адміністративних процесів на регіональному ринку.

Нині акценти економічного розвитку зміщуються на рівень місцевих територіальних утворень і підприємці стають залежними від регуляторних впливів місцевих громад.

Обидві сторони зацікавлені у налагодженні співпраці – громади у питанні надання місцевих ресурсів для ведення бізнесу, а підприємці – в площині виготовлення продукції та надання послуг, яких потребує громада та її мешканці, реалізації механізму соціальної відповідальності на рівні громади.

Малий бізнес має регіональну спрямованість, оскільки його структура, інституційні складові, прибуток визначає саме регіональну приналежність, тому основна його діяльність спрямована на місцевий ринок, виступає базою для формування раціональної структури місцевої економіки та сприяє розвитку конкретного регіону. Саме тому питання підтримки МБ є особливо актуальним за часи трансформаційних зрушень в економіці регіону, зростанні його ролі в системі сучасного інформаційного, економічного простору, оскільки підтримка МБ є необхідною складовою для ефективного його функціонування та створення потужної платформи для економічного розвитку регіону, підвищенню його конкурентоспроможності та зростання потенціалу регіональної економіки країни.

Сьогодні в Україні докладаються значні зусилля для створення сприятливих умов ведення бізнесу у всіх регіонах, які відрізняються один від одного пріоритетами соціально-економічному розвитку, наявністю та кваліфікацією робочої сили, природних ресурсів, структурою промисловості та інше.

Саме тому кожен регіон є унікальним та має свої особливості та конкурентні переваги. Малі підприємства як самостійні елементи ринкової економіки займають переважну частку в таких галузях економіки, як оптова та роздрібна торгівля, харчова промисловість та будівництво, одночасно стимулюючи розвиток конкуренції в економіці, забезпечуючи зайнятість населення та сприяють збільшенню обсягу вироблених товарів і послуг у конкретному регіоні.

Діяльність суб'єктів малого бізнесу орієнтована, в першу чергу, на місцевий ринок і життєво залежить від умов, які створюються для їх існування на місцевому рівні.

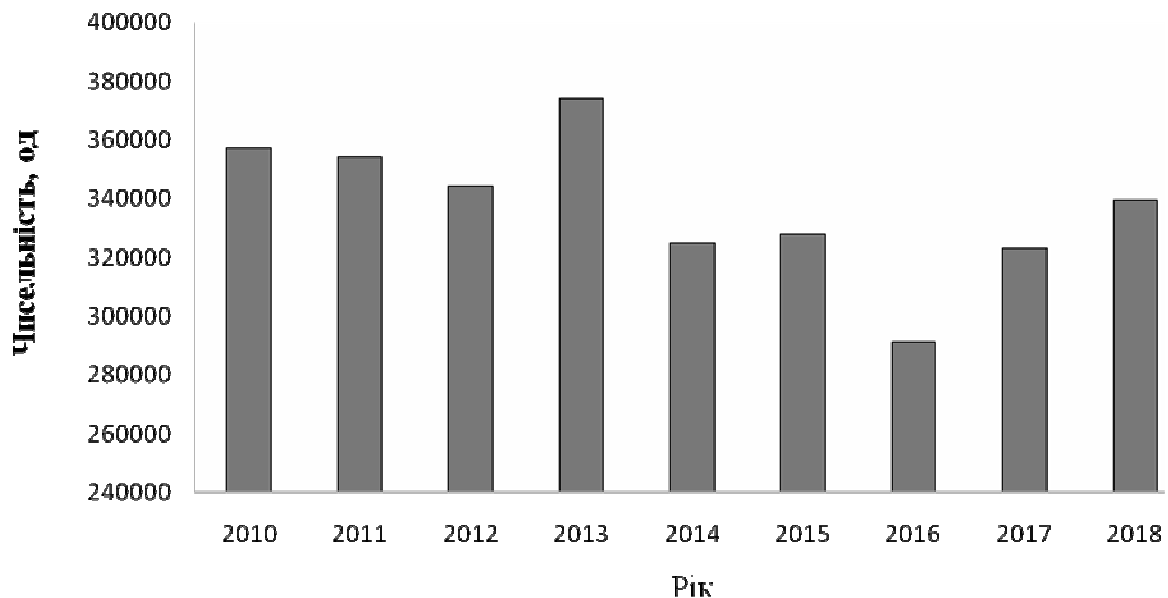
В сучасних умовах розвиток малого і середнього бізнесу є одним з найважливіших факторів вирішення соціально-економічних проблем регіонів.

Динаміка зміни чисельності малих підприємств в Україні відображена на рис. 1.

Вкрай низько мале підприємництво представлене у інноваційних галузях економіки, що, натомість, мають найбільші перспективи розвитку. Так, на рівні області розвитку малих підприємств перешкоджає ряд негативних чинників, як специфічних для окремого регіону, так і таких, що мають загальний для України характер:

- недосконалість нормативно-правового регулювання підприємництва;
- диспропорції у розвитку малого бізнесу по районах та містах області;

- недостатній розвиток та неефективне функціонування ринкової інфраструктури підтримки підприємництва;
- адміністративні умови реалізації бізнесу і як наслідок низька інноваційна активність малого бізнесу;
- обмеженість доступу підприємців до фінансово-кредитних ресурсів та їх висока вартість;
- обтяжлива система здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;
- недостатня ефективність реалізації державної регуляторної політики;
- досить складна процедура отримання в районах адміністративних послуг, в певних випадках і документів дозвільного характеру;
- низький рівень інноваційної діяльності в бізнесі;
- недостатня ефективність зусиль місцевих органів влади щодо захисту прав суб'єктів малого та середнього бізнесу та підприємців щодо соціально-економічного розвитку територій.

Рис. 1. Динаміка зміни чисельності суб'єктів малого підприємництва в Україні (Дані Мінстатистики України)

В умовах кризових явищ в динаміці розвитку малого підприємництва, що можна спостерігати під час пандемії коронавірусу, наголос повинен робитись на залученні громад до планування розвитку територій, а планування розвитку країни узгоджуватись з загальними стратегічними цілями регіонів та місцевих громад.

Діяльність з місцевого економічного розвитку є найбільш успішною тоді, коли вона проваджується через залучення громади, партнерство органів влади, підприємців, неприбуткових організацій та населення.

Саме громада зможе визначити найбільш перспективні для підприємців види діяльності, на які, відповідно формуватиметься попит за рахунок місцевих споживачів.

У основі місцевого економічного розвитку більшості громад лежить багатовекторність та сталість – взаємозалежність економічного, екологічного та соціального благополуччя. Відповідні рішення спираються на місцеві знання та ініціативи громад.

У якості перспективного напрямку підприємництва у сільських місцевостях, особливо в умовах зниження міжнародних туристичних потоків, переорієнтації значної частини споживачів на внутрішній ринок, слід зазначити зелений туризм, як напрям господарювання, що найбільшою мірою узгоджується з цілями розвитку громад, вимогами збереження довкілля та прагненням підприємців отримати достатній рівень прибутку для економічної зацікавленості працювати у галузі.

Зелений туризм наразі набуває все більшої популярності і не потребує занадто великих інвестицій у порівнянні з іншими напрямками бізнесу.

Підприємництво за даним напрямком повинне враховувати наявні місцеві ресурси та використовувати їх на інноваційній основі, створюючи тим самим конкурентоспроможний продукт, цінність, що сприятиме реалізації заходів щодо забезпечення регіонального розвитку.

Література

1. Розвиток підприємництва // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Кашуба О. Підприємництво в Україні: проблеми і перспективи розвитку. *Економіка та держава*. 2017. № 6. С. 103–106.
3. Сарана Л. А. Функціональні засади розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2017. № 9. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/9-2017>.

Госалов С. А.

(науковий керівник: **Вагонова О. Г.**, професор, завідувач кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління)
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ОБСЯГІВ ІНВЕСТИЦІЙ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ РЕГІОНІ

В сучасних умовах економіки України винятково важливе значення набуває активізація інвестиційної й інноваційної діяльності підприємств. Результати фундаментальних досліджень українських і закордонних учених [1] однозначно свідчать про те, що процеси економічного росту обумовлюються обсягом і темпами росту інвестицій, їх структурою і якісними характеристиками.